

KDO TO JSOU TI JIŘÍČKOVI ?

/Anince na počest zvláštní nadějeplné zprávy z Jaroměře/

Neuspokojivá odpověď

Ve středu 29. března 1989 jsem přišel z nemocnice po operaci žlučníku. První návštěva byl Petr Jiříček, který přinesl další tři keramické výtvary Evy Jiříčkové z Desné. Vzbudily zaslouženou pozornost rodiny a později hostů. Byly postaveny vedle sovy, kterou nám předala teta Jana. Aninka položila osudnou otázku: "Kdo to jsou ti Jiříčkovi ? Kdo je ta Eva keramička a Ervín autor modrých kreseb ?" Moje slovníková odpověď, že Eva pracovala v Krči na využití radioaktivity ve zdravotnictví a Ervín vedl zahraniční rubriku deníku Práce do roku 1968, pak byli všichni nějaký čas v Rakousku a brzy po návratu musel z novin, měřil vodu a byl i za V. Gardasvkým v Prosetíně Aninku ~~nená~~uspokojila.

Rozpaky a zábrany

S Petrem Jiříčkem /jeho bratr se jmenuje Pavel/ jsme se brzy dohodli, že některé zkušenosti jsou nepředatelné a jejich předávání spíše zavádí. Naše děti - nejen Aninku - uspokojovala moje vyprávění, která byla "samonosná", která byla podána humorně a vždy jen tak trochu vykroukla pražská babička, strýček Pavel, teta Jana, Láďa nebo Heda Hejdánkovi, popřípadě Míla Kužvart, Eugen Schart. A přitom ve středu jsem zůstal já co dítě, chlapec, student. Ale jak vyprávět o Ervínovi a Evě ? Co prozradit a co zatajit ? Pokoušel jsem se už dávno všechno sepsat a zároveň humorně zachytit, jaký Svaz mládeže jsem zažil já a jak velice se můj obraz liší od toho, který je v literatuře. A mám teď před sebou osm stran, na jednom je datum 8. dubna 1989, ale ty texty jsou nepoužitelné, ač v nich je leccos zajímavého o strýčkovi Pavlovi, o Vláďovi Bernáškově, o Míle Bartuškové /dnes Wünschové/, o Mílovi Kužvartovi, o Květě Zelinkové, Mirkovi Vachulem, Igoru Petrbokovi, o Haně Bauerové - ale nevyplývá z nich KDO TO JSOU TI JIŘÍČKOVI.

Hledání společných kořenů

Minulý čtvrtek jsem navštívil Jarmilu G., manželku mého dobrého přítele a spolužáka z gymnasia v letech 1940-1948 a ta mi vyložila, proč se po více než 40 letech manželství rozvádějí. Pokus dobrat se posledních příčin mi sice přiblížil znovu ten podivuhodný čas, kdy jsme s Jiřím G. /Kimem/ zakládali Liščí kmen a pak se po válce pomalu rozcházeli - ale druhý den na mne ten životní krach mých přátel

dolehl tak těžce, že jsem málem znovu onemocněl. Což ten životní obrat v první plí puberty /1943/ jsme neprodělávali spolu ? Co bych byl nebýt na samém počátku Grizzlym ? To že to ten druhý tak necítí, mně vůbec nevadí. Minulou neděli jsem se setkal - po 42 letech - s Erazimem Kohákem, přišel k Salvátoru, kde jsem kázal. Žil po celou dobu v Americe a události před rokem 1948 prakticky zapomněl. A přitom pro mne jsou leta konce republiky a začátku války a pak ještě reexcidívou leta před rokem 48 kdy chodil na totéž gymnasium, svým způsobem nezapomenutelná a ovšem spjatá i s jeho rodiči a celým přátelským okruhem mých rodičů.

Ervínův dopis

Ervín svůj dopis z Desné 3.12.1990 začíná slovy: "Milý Honzíku, připadá mi, že Tě znám, ačkoliv vlastně znám toho před 40 ti rokama. K tomu jsem se dostal ještě než jsem si sednul k papíru a v duchu si říkal začátek: "Jak Tě znám, vůbec se nebudeš divit, že se na dopisy odpovídá se zpožděním." A protože jsem jim oběma psal o schůzce svazácké skupiny "ještě po 42 letech" /pro mne/ píše m.j.: "Díky Tobě máme schůzi jako na dlani - upřímně řečeno, nejeli jsme tam úmyslně. S některýma lidma nám není dobře ani po tolika letech. Navíc se nedokážu zbavit studu za své mládí, i když vím, proč to tak bylo. Ale zpívat si častušky nemůžu ani ze srandy. Kdybych věřil, řekl bych, že to na mně leží jako hřích." Nu a tedy do Desné k Jiříčkovům jedeme tuto středu a maminka by pak zajela do Jaroměře - je to tak říkajíc východním směrem /severovýchodním/, ta Desná.

Pomyslná anketa

Odpovídal jsem jednou na anketu, co byste dělal /a co jste dělal/ ve dvaceti letech. Psal jsem s potěšením o roce 1949, kdy jsem dvaceti dosáhl. Kdy bych měl odpovědět v anketě na otázku, kdy ses cítil neproblematicky šťastný, odpověděl bych: V období od prosince 1946 do října 1947. Kde a kdy jsi začal rozumět moderním básním ? V recitačním kroužku Hany Bauerové, kam chodil bratr Pavel, Ervín, Eva Benešová a Jarča Malinová. Kdy jsi začal rozumět dramatickému umění ? Když jsem s Ervínem jako jeho druhá půlka kulturního /a propagačního/ referanta organizoval pravidelné návštěvy divadel a po představení o hře do půlnoci diskutoval. Kde ses naučil vést brigády a schůze, čímž ses stal později proslulým ? V průkopnické skupině Pankrác 1, která vyhrála v republice brigádnickou soutěž "Mládež buduje republiku". Plenární schůze jsem vedl jako předseda skupiny SČM Pankrác 1 na podzim roku 1947. Kdy jsi byl poprvé v cizině ? V Jugoslávii v roce 1947, bydlel jsem na jednom pokoji s Ervínem J. a Eugenem Sch. Kdy jsi měl největší potěšení

z hraní volejbalu ? V roce 1947 na přípravném táboře velkého festiva-
lového souboru /vedeného Ant. Šafaříkem/. Hráli jsme v sestavě: Ada
Véle, Jarda Muška, Ervín Jiříček, Eva Benešová, Pavel Šim sa já. Pro-
hráli jsme až ve finále, ale za celý turnaj jsme se ani jednou nepohá-
dali a nikdo nikomu nevyčetl zkažený míč. Kdy jsi měl největší uspokoi-
jení ze sprotovního úspěchu. Na atletických přeborech SČM Praha 14
jsem vyhrál běh na 800 metrů, Pavel na 1500 /druhý byl Pepík Dupal/,
výšku vyhrál Áda Véle, skok do dálky Ervín Jiříček, překročil 6 metrů.
Jako mladší dorostenec vyhrál výšku Vašek Beneš. Večer před přebory
j jsme byli se rozhybat - s Ervínem na hřišti Jawy.

Lákové titulky

V jednom z nástinů textu o Jiříčkových jsem měl tyto nadpisky
kapitolek: "První byla Hana", - "Racek opět na scéně", - "Druhá byla
Eva", - "Čekání na Ervína", - "Ervín přišel", "Stříbrný vítr". Racek
byl Igor Petrbok, a nemýlím-li se byl nějaký čas spolužákem jak Hany
tak Evy, podobně jako Láda Pokorný byl spolužákem Evy na gymnasiu
/opět, nemýlím-li se/.

První byla Hana

Po předběžném oznámení přivedl na schůzku Liščího kmene svou
/nejspíš bývalou/ spolužačku Hanu Bauerovou, nejspíše na jaře 1946.
Schůzka se konala u nás, Hana se nám všem líbila, nepřišla do rozpaků
ani nevystupovala příliš suverénně, měla světlé vlasy, světlé obočí,
kamarádkské chování. Od Igora jsme věděli, že se připravuje na herec-
kou konzeravtoř. Po skončení schůzky se Hana vrátila pro zapomenuté
rukavice, otevřela jí maminka, pěkně přijala a vznikly oboustranné
sympatie, které pak už nikdy nezmizely. Po letech mě napadlo, že se
líbila mamince jako nám, ale že navíc maminku potěšilo, že v tom pra-
vém věku prolomujeme bariéru chlapeckého kmene. Za jejích mladých
časů byly kmeny natolik koedukované, že dohromady žádné bariéry nebylo
třeba prolamovat. /O dvou dívčích družinách Liščího kmene se nedově-
děla/.

Racek opět na scéně

Tato kapitola pojednávala o tom, jak jsme dohromady žádnou barié-
ru neprolomili, dokud neprosadil Racek podporován nejspíš Vládou Wei-
ssem, abychom jako celý kmen vstoupili do Svazu mládeže a pro woodcra-
fetrý způsob života získávali chlapce a děvčata tam a zároveň se zú-
častňovali společensky užitečných akcí jako jsou brigády a jiné akce.
Hned na první plenárce jsme se setkali s Hanou Bauerovou a také s Vlá-
dou Bernáškem, kterého jsme znali z tajné Ymky a superajného velikonoč-
ho tábora na Sázavě v roce 1943 s Mohykánem /Masarykem/.

Čekání na Ervína

Po prázdninách 1946 bylo cítit, že se dala dohromady parta, která byla v létě společně na brigádě, velkou úlohu tam hrál Vláda Bernášek a hodně se vyprávělo o jakémsi Ervínovi. Ležel v nemocnici a/př se spřeráženými žebry a objevil se až pozdě na podzim. Pořád se říkalo: Až přijde Ervín, udělá se to a to. To bych mohl dělat Ervín. Čekal jsem - z těch řečí - velkou osobnost a objevil se huběňour. Ještě teď se ptala maminka /Milena/, zda na obrázku je Ervín ten "hubený". Moje vztahy k němu a nejspíš i jeho ke mně byly hotovy od samého počátku. Podobně tomu bylo u Saši Kliment/ěv/a a pak ještě v roce 1977 s Jiřím Müllerem a Jaroslavem Šabatou. Vzpomínám si, jak hned při prvním setkání jsme podrobně prohodili, co všechno by se mohlo v oblasti kultury, recitace atd. udělat. A také postupně udělalo. Všiml si toho Vláda Bernášek a hned navrhl, abychom dělali funkci kulturního a propagačního refranta oba a napůl.

Druhá byla Eva

Evy jsem si všiml hned skraje z dost formálních důvodů. Byla dost velká, zprvu jsem si myslel, že je i věkem "jako my". Ilustrátor Salač /ilustroval knížky pro nakladatele Hokra/ si zvláště při ilustrování Ransomových knih líboval v jejím "typu" obličej. Mohla být od hodiny pirátkou Amazonkou. Vystupovala sebevědomě. měla zajímavý, maličko zastřený hlas. V jedné z ruských písní zpívala solo chlapce, který se hlásí Klimu Vorošilovu na frontu, ač mu není patnáct, protože na frontě má otce a všechny bratry a vlast ho potřebuje. Jednou jsem šel na plenárku ulicí Hradeckých a jako pravý zálesák jsem věděl i co se děje za mnou - uprostřed "naší" ulice 1. listopadu se objevila Eva, předpokládal jsem, že jde také na plenárku a zpomalil jsem až do okolkování ale ona v čísle 5 zmizela. Tak jsem objevil, kde bydlí, ale dále čekat, to jsem si už netroufl.

Přelom, nebo "prolom bariéry" nastal, až "přišel Ervín". Začala se domlouvat činnost recitačního kroužku. Okamžitě byla pověřena Hana vedením a nastaly nezbytné porady. Lyrik by dovedl vyličit, co jsem při jedné takové poradě zažil, dost proto, že se mi líbila Hana, ale hlavně že se mi zazdalo řečeno dnešními slovy, že "už je to taďy" všechny úvahy a projekty kamarádství a spolupráce s dívkami, což se nám v Liščím kmeni nepodařilo. Šli jsme ulicí "Na květnici" a slyšel jsem buď tedy "všechny zvony světa" nebo vát "stříbrný vítr", při jedné fabulaci se mi zazdalo, že jsem při sbíhání kopečku se tak trochu jakoby náhodou dotkl Hanina ramene, ale třeba ani to ne, bylo to vše jako u Platóna a konec konců šlo o básně, o recitaci, o kulturu a docela novou orientaci života skupiny.

Lyžařské intermezzo

Laskavý čtenář ACJ si vzpomene na "Bitku s valtrováky", kde jsem kromě příslušné bitky sněhovými koulemi popsal, jak jsme krátce po Štědrém dnu 1946 vyjeli do Jílového u Podmokel a tam v širším kolektivu /v němž hrál vedle Ivana Poledne velkou roli též Vláda Bernášek/ vytvořili užší kolektiv: Míla Kužvart, Jarča Kazbal, Luděna Jirsová, Eva Benešová a my dva s Pavlem - a vystoupili nejen jako recitační soubor /Ivana Poledne/ ale též konali na lyžích polární výpravy a pozorování přírody. V určitém okamžiku jsem si byl jist, že se nám třem z Liščího kmene podařilo zakotvit /zakořenit/. Brzy po lyžařském zájezdu se však ukázalo, že ten vlastní kolektiv či minikolektiv jsou lidé tři: Eva a a my dva. Po návratu z lyží vzala věc do rukou Hana a za podpory Ervína vytvořila ten nejlepší komorní recitační soubor, který si časem troufal i na čínskou poezii, na černošskou, na Františka Halase, o Josefu Horovi ani nemluvě. Pro schůze a agitky jsme recitovali to, co naše maminka posměšně označovala ^{jako} "fašírku z básníků", začali jsme Horou a končili Stanislavem Neumannem /vnukem S.K.N./. Verše Pavla Kohouta se nám nelíbily, zdály se nám účelové, ale rád vzpomínám na jeho chválu života, podobně jako na Majakovského.

Vítězství v soutěži

Jaro 1947 bylo nejspíš nejintenzivnější období mého života. Co všechno jsem stihl a prožil. Rozebrat strukturu mého dne a týdne, to ještě stojí přede mnou. Ervín a Eva jsou pro mne takové orientační body. Velké úsilí se věnovalo brigádám - dosáhli jsme nesporného vítězství a mezi těmi, kdo vedle běžného odznaku "Průkopníka práce" I. třídy dosáhli "dvouletkového vyznamenání" byli Vláda Bernášek, Eva a Pavel. Všechny tři ovšem také spokojovala účast na činnosti sociálně-demokratické mládeži. "Dočasně nerozlučnou" dvojici vytvořili Ervín a Hana. Na sv. Markétu ~~mx~~ připravovat festivalový program /v tom roce byl I. Světový festival mládeže a studentstva v Praze/ jele Hana, Ervín, Eva, Jarča, my dva, Vašek Beneš a dva Ervínovi kamarádi Jarča Muška a Áda Véle. Do Jugoslávie ale jsem jel s Jarčou, Hanou, Ervínem, vedl to Vláda Bernášek. Pobyt na Raabu byla odměna za vítězství v soutěži. Do Jugoslávie na brigádu jel Pavel, Eva a Vláda Bernášek. Všichni tři mne přemlouvali /a zvláště Eva/, abych také jel - zdálo se mně tehdy, že jsem a/ už v Jugoslávii byl, b/že bych měl pomoci s organizací festivalu, jak nám prosil Zdeněk Hejzlar na Markétě c/ že mám jít po samostatnější koleji, "bez Pavla".

Dnes ovšem vidím, že v tom byl i jakýsi maličký citový osten. Byly tu jakési náznaky bližších vztahů mezi Pavlem a Evou. K té blízkosti také patřilo, že se dovedli intenzivně hádat.

Podzim 1947

Již na podzim se ukázalo "všechno jinak". Soubor se rozklížil. Pavel nemluvil s Evou a já s Pavlem - po společné účasti na slavné brigádě v Jugoslávii. Co se tam stalo, to jsem se nikdy úplně nedověděl, poněvadž mi "nikdy nikdo nic neřekne". S Evou jsem jel často tramvají do školy, ona do Ječné, já do Štěpánské. Pozval jsem ji do Akademické Ymky na diskusi o vztazích chlapců a děvčat. Stal jsem se předsedou skupiny Pabkrác 1, ale ta byla už tak velká, že se dělila na dvě a Pavel s Evou přešli do té pětky. Ervín vydal s Jirkou Průchou a Emanem Uherem několik čísel časopisu "Stopa". Nakreslil na cyklostylovou blánu hlavičku 1. čísla středoškolského kroužku Akad. Ymky "Petra". V redakční radě byli: Láďa Hejránek, Jana Kloudová, Míla Pohorský a já.

Únor 1948

Události roku 48 na nás všechny dolehly. Na gymnasiích jsme byli předsedy různých výborů, já jsem byl předsedou celoškolského výboru ČSM, Míla Pohorského jsme "delegovali" do akčního výboru. S Evou jsme se v tramvaji a pak ten kousek co jsme šli spolu strašně pohádali o taktiku a strategii akčních a studentských výborů na školách. Pavel mi přinesl přihlášku do KSČ, já jsem ji nevyplnil, s tím, že už jsem ji odmítl Standovi Cáhelovi, který mi tlumočil už v lednu pozvání do strany od okresního výboru KSČ.

Dalo by se říci, že jsem si přestal rozumět i s Pavlem, Ervín mi byl stále blízko - laskavý čtenář si vzpomene na knížečku, kterou vydal Ludvík Vaculík v době mého věznění se vzpomínkou na 4. září 1948, kde také Ervín pohostinsky vystoupí. Během roku jsem byl vlastně mimo vlastní život Svazu mládeže a vztahy k Ervínovi a Evě a Pavlovi a Vládovi a Haně poklesly do osobní historie. Těžko říci, že jsme se rozešli. Já jsem mívával pocit, že jdu cestou, kterou "musím" jít, debatovali jsme o tom hodně s Mílou Pohorským a Mílou Kužvartem.

V roce 1956

Jsem se sešel v létě s Ervínem a Evou, jejich spojení mě nijak nepřekvapilo. Věděl jsem útržky jejich životopisu, znal jsem Hedu, Ervínovu manželku. Zpal jsem povrchně Standu Kazdu. Eva v té curkárně, kde jsem seděli u zmrzliny vyprávěla poutavě a pohnutě o svých zkušenostech v Sovětském svazu, o poměrech v různých dolech, o nepředstavitelné chudobě a asociálnosti ve vztahu k horníkům, o nepohnutosti celé společnosti i v době XX. sjezdu KSSS. Mé námitky odrovnával Ervín s tím, že pracují na "ideovém" či "ideologickém" poli a tak pro mne jsou pojmy jako "perspektiva", "naděje", "odhodlání" skutečností. Ale pro ně, pro Evu a Ervína jsou důležitá fakta. Nu, více po výpravě do Desné!

MLČETI ZLATO

/Kázání v Prosetíně 9.12.1990/

"Já jsem Gabriel, který stojí před Bohem; byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tuto radostnou zvěst. Hle, oněmíš a nepromluvíš až do dne, kdy se to stane, poněvadž jsi neuvěřil mým slovům, která se svým časem naplní." Lukáš 1, 19-20

Milí přátelé,

na první poslech je to pěkný nesmysl: "... byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tuto radostnou zvěst: Hle, oněmíš a nepromluvíš až do dne, kdy se to stane, poněvadž jsi neuvěřil..."

Je sice "mlčeti zlato", ale jak může být "radostnou zvěstí", že Zachariáš, postarší již kněz, docela oněmí a vůbec nepromluví? Musíme si celou jeho historii pořádně vypovědět:

Za dnů judského krále Heroda žil kněz, jmenoval se Zachariáš. Měl manželku z rodu Áronova a ta se jmenovala Alžběta. Oba byli spravedliví před Bohem a žili bezúhonně podle všech příkazů a ustanovení. Měli jen jednu bolest: neměli děti a oba již byli pokročilého věku.

A tu se stalo, že přišla řada na kněžskýk oddíl, k němuž Zachariáš patřil, aby měl službu v jeruzalém-slém cjrámu. A Zachariáš byl losem určen, aby vstoupil šaž do největější svatyně a tam obětoval kadidlo.

A zde se setkal s Božím posklem, který mu oznámil, že Bůh vyslyšel jeho prosby: jeho manželka Alžběta porodí syna. Má dostat jméno Jan. "Budeš mít radost a veselí a mnozí se z jeho narození budou radovat. Obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům, aby Bůh při svém příchodu

nestihl zemi kletbou."

Tímto slovem končí Starý zákon /Malachiáš 3,24/ a evangelista Lukáš je uvádí proto, aby ohlásil: končí Starý zákon a platí Nový. Končí stará doba, v níž si otcovžé a děti navzájem nerozumějí a v níž hrozí kletba celé zemi.

Zachariáš však chce záruku, chce "znamení". Ano, věřit, že bude lépe, chceme všichni. Ale kde toho máme záruku? Chtěli bychom žít lepší dobu, ale podle čeho poznáme, že už je teď?

Jak dobře rozumíme Zachariášovi! Právě to, že se mu zdá, že slyší jenom slova, slova, slova. On chce mít něco hmatatelného před očima, on chce vidět, on to chce zažít. Jak může věřit, že stařec a jeho žena pokročilého věku budou mít syna a syn že bude uvádět lid do nové doby?

Zachariáši rozumíme dobře. Těžko však porozumíme odpovědi poslaného Gabriela: "Byl jsem poslán, abych k tobě promluvil a oznámil ti tu radostnou zvěst o příchodu nové doby. A jako heslo, jako znamení, jako záruka bude platit toto: Teď oněmíš a nepromluvíš do té chvíle, než se stane slova skutkem, než se stane slovo těpem."

Milí přátelé, dovoluji mi na tomto místě osobní slovo. Byl jsem zde v Prosetíně Vaším kazatelem a pokoušel jsem se mluvit i do obecných věcí v církvi. A pak mně mluvit zakázali. Trápil jsem se, že i celá církev jako by oněměla ve chvíli, kdy měla křičet, kdy měla volat, protestovat. Nepromluvila nahlas ani slovo - ač mezi sebou jsme si pravdomluvné slovo dovedli říci.

Pak došlo k tomu, že se v církvi objevili lidé, kteří tvrdili, že církev má mlčet a že ti, kdo se pokoušejí mluvit, jen církvi škodí. Vzpomeňte si, že tehdy přijel do Prosetína pan farář Jiří Ruml z Velkého Meziříčí. Přišel s myšlenkou, že oběť farářů pronásledovaných státem bude mít plnou váhu teprve tehdy, až se jich zřekne i církev.

Zdalo se mi to nějak přepjaté, vykonstruované - až jsem z církevních dějin věděl, že zvláště v naší české historii docházelo k takovým krokům. I vlastního biskupa Jena Augusty, skladatele písní, se Jednota bratrská zřekla, když byl v žaláři na hradě Křivoklátě.

Po odchodu do Brna ro.1975 jsem byl na operaci ledviny a po operaci jsem byl v lázních b. dvantě 1976: Stále jsem se trápil myšlenkou, že se ani mně ani mým přátelům nepodařilo vyslovit nahlas myšlenku, že bez lidských a občanských práv nelze žít a že zemi hrozí kletba ve zpřetrhání vztahů mezi dětmi a rodiči - mezi otci a syny řečeno biblicky.

Z lázní jsem jel na bohoslužby do Chebu. Kázal můj kolega, oblíbený pro svou vřidnost a obětavé starání o řadu církevních budov, které spravuje pohraniční sbor, v němž je farářem, ale proslulý tím, že někdy promluví nejasně či popleteně. Na bohoslužbách jsem byl s lékařem, presbyterem a varhaníkem. Byl to můj přítel od studentských let. Po bohoslužbách se mne vyptával, o čem kázání vlastně bylo - všiml si, že na mne silně zapůsobilo.

Kázání bylo na text, který jsem vybral na dnešní neděli. Kazatel udělal trochu chybu, že na začátku kázání nevyprávěl o Zachariášovi a Alžbětě a pustil se hned do aktuálního smyslu tohoto biblického příběhu:

Církvi $\bar{z}$ Zachariáš jako kněz určený k oběti ve Svatyni byl její představitel - bylo svěřeno slovo o tom, že přichází naplnění nadějí, potěšení Izraele.

Ale kněžská církev, až poslušně joná své oběti, se neumí odhodlat věřit, uvěřit splnění vlastních proseb. Je potrestána tím, že musí mlčet, že ztratí řeč, že nepromluví ani slovo. A tento trest je zároveň poslední zkouškou před velkou radostí příchodu Spasitele.

Nevzpomínám si už, jak ten milý nesrozumitelný kazatel vykládal text do tehdejší situace sboru a církve. Jsem si jen jist, že jsem z kázání odcházel s nadějí, že mlčení církve má svůj utajený smysl. Že je to zkouška od Pána Boha, jako to byla pro Zachariáše, znamení, že už Jeho řešení přichází, že i němota církve je předzvěst radostné zvěsti.

To byl advent a hned po vánocích za mnou přijel mladý duchovní naší církve s posláním, abych s ním, profesorkou Komárkovou, Ladislavem Hejránekem, Janem Patočkou a Jiřím Hájkem, přáteli mého otce a Václavem Havlem podepsal žádost o dodržování lidských a občanských práv.

Milí přátelé ! Ten adventní Zachariášův příběh je úvodem evangelisty Lukáše k vyprávění o narození v Betlémě. Před týdnem jsem kázal v Litoměřicích o Janu Křtiteli. Při přípravě kázání jsem si uvědomil, že celou osminu, tři kapitoly ze čtyřiašest set tvoří důkladný úvod. S velkou podrobností vykládá Lukáš o Janu Křtiteli, ač tenkrát byli v církvi a v její blízkosti ti, kdo uznávali jenom nebo hlavně Jana Křtitele.

Evangelista Lukáš vypráví o Janovi a o událostech před jeho narozením, aby posluchačům přiblížil skutečnost, že příchod Boží lásky se udál uprostřed církve s jejími ustanoveními, příkazy, svátky, oltářem a chrámem. A že příchod připravovali i ti bohabojní úzkostliví dodržovatelé Mojžíšova Zákona a zápalných a kdovíjakých obětí.

A my si znovu a znovu tyto adventní postavy připomínáme s křesťanskou církví na celém světě. Také proto, abychom nezapomněli, že Ježíš přišel do našeho skutečného světa, s jeho dějinami. Ježíš Kristus není nějaká nehmotná idea, nadpozemská bytost, ideální princip lásky a pravdy. Přišel doopravdy za dnů judského krále Heroda a za císaře Augusta a působil a byl ukřižován za prokurátora Pontského Piláta. Přišel do prostřed starodávné církve a starobylého národa izraelského, jehož byl Zachariáš a Alžběta a ovšem Josef a Marie a Simeon a Anna a přesporní pastýři představiteli.

Jak je nám blízký Zachariáš, že neumí uvěřit slovům o přicházejícím království Božím ! Jako on jsme i my podobní vřesu na pustině, "kterýž necítí, když co přichází dobrého a pobývá na vyprahlých místech a na poušti."

Skutečnost, že se stará církev dočkala, je pro nás povzbuzením, abychom znovu uvěřili, že pro nás přichází Ježíš Kristus, že On i dnes je schopen si probudit své lidi na rozhodujících místech, že můžeme věřit a uvěřit v budoucnost mladé generace, že se můžeme spolehnout, že On sám obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům.

Trápí nás, že je naše církev slabá, že jí není slyšet, že oněměla. Kdoví, zda to není dobré znamení - nejen trest. A trestá-li nás Pán Bůh, třeba nás tak připravuje ke svým úkolům, ke své budoucnosti.

Každý rok znovu jsme společně vystaveni této zkoušce. - Budeme se umět spolehnout ? Ne už na prognostiky a prognózy, ale na lásku Boží zjevenou nám v Ježíši Kristu, na právo jeho slova, na naději, kterou nám On sám dává do našich srdcí a na víru, kterou probouzí jeho Duch v našich srdcích!

Přijď tedy, Pane Ježíši, čekáme Tě!

Amen

360 My čekáme, kdy zavítáš

259 Navštiv nás Kriste žádoucí

276 Slávy Pán přichází opět

Jdi a už nehřeš !

/Jan 8, 1 - 11/

Ježíš přenocoval na hoře Olivové a na úsvitu přišel na chrámové nádvoří, aby učil hlouček, který se k němu opět sešel. Nečekaně se přihnala skupina farizeů a zákoníků, strážců zákona, mravů a zbožnosti. Přivedli před Ježíše ženu. "Mistře, tato žena byla přistižena při činu jako cizoložnice. V zákoně nám Mojžíš přikázal takové kamenovat. A co říkáš ty?"

Zdalo se, že je Ježíš v pasti. Buď řekne, že má Mojžíš pravdu. Jeho odpůrci ho okamžitě obžalují na římské prokuratuře, že chce provádět trest smrti bez římského práva. A to byl citlivý bod vztahů mezi správou okupační a židovským vedením. Římané povolovali jedinou výjimku, kdy Židé mohli vynést rozsudek a vykonat jej: znesvěcení chrámu.

Nebo Ježíš řekne, že ji kamenovat nemají, že je třeba odpuštění a slitování. Pak ho obžalují u synedriální rady, že mluví proti Zákonu Mojžíšovu a kazí mravy. Ta žena sama a její osud je nezajímaly. Veřejná morálka je zajímala jen potud, pokud jim dávala moc do ruky. I dnes jsou lidé, pro něž násilné ukončení těhotenství není životní a mravní otázka, ale - politika. Žena přistižená při nevěře, to byla pro farizeje a zákoníky příležitost vyrovnat si s Ježíšem účty.

Ježíš mlčí. Skloní se a píše si prstem po zemi. Provokatéři nepřestávají dotírat, jsou si jisti úspěchem. Ježíš se po chvíli pozdvihne a řekne: "Kdo z vás je bez hříchu, první hoď na ni kamenem!" A schýlí se k zemi a píše opět prstem do prachu země.

Zvláštní slovo ! Připomene posluchačům ustanovení zákona, které předpisovalo, že při výkonu trestu smrti musí první kameny hodit svědkové, aby i tak za své svědectví ručili, aby nesvědčili neodpovědně, nezávazně.

Ježíš svou výzvou neodmítl platnost Zákona, nezlehčil hřích - vzal ženu i její provinění vážně. A přece nepotvrdil rozsudek v duchu nezávazné taktiky provokatérů. Zesílil závažnost Zákona a osobní ručeního toho, kdo se ho dovolává. Obrátil ostří proti svědkům a strážcům morálky a zbožnosti.

Bylo to, jako by se zeptal: "A co vy ? Kdo z vás na to má ženu odsoudit ? Kdo z vás na to má postacit za Zákon Mojžíšův i proti Pilátu Pontskému ? A jak je to s vaší sexuální etikou ? Ano, Zákon platí. Ale kdo z vás opravdu podle něj žije, že by mohl vzít spravedlnost do svých rukou?"

Vytráceli se jeden po druhém, nejprve starší. Řecky stojí psáno presbyteroj. Mohli to být presbyteri, mohli to být starší věkem. Písmo spřavedlivě svědčí, že šli první. Nejsem si jist, zda šli do sebe a uvědomili si do hloubky falešnost svého postoje. Nebo, že pochopili, že je Ježíš svým slovem přivedl do úzkých, k mlčení a rezignaci. Jedno je jisté: přemohlo je Slovo.

Největší překvapení přišlo na konec. Ježíš se opět vztyčil a ptal se: "Ženo, kde jsou ti, kteří na tebe žalovali? Žádný-li tě neodsoudil?" - "Žádný, Pane!" - "Aniž já tebe odsuzuji. Jdi a už nehřeš!"

V celé číslu 111 v bohunické věznici poslouchal Pepík Maštera bez dechu. Ale po Ježíšově slově vykřikl: "Takového Ježíše bychom potřebovali!"

Vystihl tím první stránku zvěsti. Potřebovali bychom - jako ta žena - někoho, kdo nás přijme takové jací jsme. Nechrne nos nad naší hanbou. Neodsoudí nás. Dá nám ještě jednu šanci.

Scéna se změnila. V plném světle stojí žena. Už není zámin-
kou pro právníckou a politickou zápletku. Vypadalo to jako konec pro ni. Neměla žádné východisko. Vždyť se trest smrti i v této pokleslé době vynášel - se souhlasem římských úředních míst - i za morální poklesky. Co když to bude její případ ?

A teď se tu před ní postavil někdo, kdo nebere Zákon na lehkou váhu. Kdo neber ani můj hřích na lehkou váhu. Neřekl: "Ono se tolik nestalo. Dnes je to jak na běžícím pásu, na tento hřích už není odplata smrt!" Ale řekl mi: "Aniž já tebe odsuzuji! Jdi a už nehřeš!"

Nás dneska překvapí, že se Ježíš připojil k falešným soudcům, ať už přikráli na body svou prokázavostí na body nebo přišli na to, že ani oni nejsou v sexuální morálce na takové výši, aby měli právo vynášet rozsudek. Oni ten soud vzdali. A k našemu překvapení se k nim Ježíš přidal. Jakoby řekl: "Já taky. Já taky neodsoudím."

Podobně tak nás překvapí i jeho rada nechat ležet dar na oltáři, když si člověk vzpomene, že jeho bratr má něco němu. A jít se smířit a pak dávat dar Bohu. A aby nebylo mýlky, jak se máme modlit říká: "Jestliže neodpustíte, ani váš Otec vám neodpustí."

Na chrámovém nádvoří se soudu vzdali lidé jako my. Lidé z církve. Možná presbyteři. Určitě strážci morálky a znalci Bible. A Ježíš se k nim, k nám připojil. Ale dodal: "A jdi a už nehřeš!"

Co když právě v tomto příběhu k nám Ježíš přichází, abychom se poznali v těch, kdo hájí morálku a přitom nemají na to hodit kamenem? Co když se Ježíš tímto příběhem staví proti nám, aby se k nám připojil a že řekl nám: "Já jsem s vámi." A aby tichým hlasem dodal: "Já tě taky neodsuzuji, ale už nehřeš!"

Potřebujeme takového Ježíše jako Pepík Mašetra. Potřebujeme Ježíše, aby nám vyrazil kámen z ruky, aby nás zahanbil, aby nás nechal odejít, kdykoliv jsme - slovy - chtěli zasednout na soudnou stolicí nad dnešním člověkem, nad dnešní ženou.

Milí přátelé, jsme to my, kdo se zlobíme a rozčilujeme nad dnešním člověkem s jeho sexuální morálkou, nad násilným ukončováním těhotenství, nad lidským sobectvím a nad zbabělostí. Ježíš k nám v evangelijním svědectví přichází, aby nás odzbrojil, když jsme chtěli hodit kamenem nebo aspoň slovem po tom, kdo byl nevěrný a kdo byl v té nevěře přistižen.

Ježíš přichází, aby nastolil vážnost Boží vůle, aby ukázal vlastní lidskou tvář i Božího zákona. Učinil to bezbranným slovem. Učinil to, že se k nám tiše připojil a ani on neodsoudil ženu přistiženou při činu. A dal nám novou šanci, ať už se nacházíme mezi soudci, mezi přihlížejícími uředníky nebo jsme ta žena.

Ano, Ježíš bere na sebe i naši rezignaci jako vzal na sebe křest v Jordáně určený výhradně pro kající hříšníky. Vzal na sebe i tvrdost zákona, tu tvrdost přelomil a odhodil a ukázal nám tak lidskou tvář Boha, který trpělivě dovolí, abychom nejdříve odpouštěli my a pak odpustí On. Ano, Ježíš JE lidská tvář boha, který tiše říká: "Aniž já tebe odsuzuji. Jdi a už, prosím tě, nehřeš!"

/Salvátor 27.1.1991/

Jen Šimsa